

Wiarygodność kredytowa. Ważny element życia kredytowego

Poradnik konsumenta

Mariola Kapla

www.scoringexpert.pl

Spis treści

1. Wiarygodność kredytowa – ważny element życia kredytowego	2
2. Historia kredytowa – informacje o Twoich zwyczajach kredytowych	3
3. Baza BIK – jedyna baza z wszystkim kredytami konsumentów	4
4. Bankowy Rejestr – pamiętaj o tej bazie jeśli spóźniałeś się ze spłatą kredytu	7
5. Biuro informacji gospodarczej – zbiory danych o różnych płatnościach	8
6. Scoring kredytowy – zdjęcie Twojej wiarygodności kredytowej	9
7. Scoring BIK – narzędzie stworzone dla banków	10
8. W czym wysoka wiarygodność kredytowa może Ci pomóc?	12
9. Jak zarządzać swoją wiarygodnością kredytową?	13

Informacje zawarte w niniejszym materiale mogą być powielane i rozpowszechniane dla celów niekomercyjnych, ale tylko pod warunkiem podania źródła pochodzenia informacji.

Zdjęcia pochodzą z serwisu Fotolia.com. Dane dotyczące Biura Informacji Kredytowej pochodzą ze strony www.BIK.pl.

Wiarygodność kredytowa - ważny element życia kredytowego

Ubiegając się o jakikolwiek kredyt, bank pyta Cię nie tylko o Twoje dochody, ale również chce poznać Twoją historię kredytową. Konieczność weryfikacji wysokości i stabilności dochodów jest oczywista, bo bank musi sprawdzić czy stać Cię na spłatę kredytu, czyli sprawdzić Twoją **zdolność kredytową**. Ale po co weryfikacja Twojej historii kredytowej? Z co najmniej dwóch powodów:

1. Aby sprawdzić ile aktualnie jesteś winnym bankom (ewentualnie firmom pożyczkowym) i uwzględnić to przy ocenie Twojej zdolności kredytowej;
2. Aby sprawdzić jak dotychczas radziłeś sobie z spłatą kredytu i na tej podstawie prognozować jak poradzisz sobie ze spłatą kredytu w przyszłości, czyli ocenić Twoją **wiarygodność kredytową**.

Co to jest wiarygodność kredytowa?

Najprościej można powiedzieć, że są to Twoje zwyczaje kredytowe. I albo są one dobre, co ma potwierdzenie w rzetelnym spłacaniu kredytów albo nie są najlepsze, co ma odzwierciedlenie w występujących problemach z terminową spłatą zobowiązań.

Im Twoje zwyczaje kredytowe są bardziej podobne do zachowań osób, które w przeszłości miały problemy z terminową spłatą kredytów, tym wyższe jest ryzyko tego, że również Ty będziesz miał podobne problemy w przyszłości. Im wyższe jest to ryzyko, tym niższa jest Twoja wiarygodność kredytowa.

Podstawowe różnice pomiędzy zdolnością i wiarygodnością kredytową

	Zdolność kredytowa	Wiarygodność kredytowa
Zastosowanie	Ocena wysokości dochodu klienta i stabilności źródła tego dochodu	Ocena skłonności klienta do spłaty kredytu, jego rzetelności kredytowej
Potrzebne dane	Dane o wysokości i źródłach dochodu	Raport kredytowy z BIK, wewnętrzne bazy danych banku, informacje od kredytobiorcy
Oceniany wskaźnik	Wskaźnik DTI (stosunek zadłużenia do dochodu)	Ocena punktowa (scoring)
Narzędzia do oceny	Kalkulator zdolności kredytowej	Model scoringowy

Dlaczego wiarygodność kredytowa jest ważna?

Ocena wiarygodności kredytowej jest ważna **dla Ciebie** ponieważ:

- Pozytywna ocena wiarygodności kredytowej jest warunkiem koniecznym do uzyskania kredytu;
- Twoje zwyczaje kredytowe mają coraz większe znaczenie również poza bankami – w firmach pożyczkowych, telekomach, ubezpieczeniach, czyli wszędzie tam, gdzie istotny jest element zaufania i solidności.

Ocena wiarygodności kredytowej jest ważna **dla banku** ponieważ:

- Pozwala wyłączyć z kredytowania osoby, które już sobie nie radzą ze spłatą kredytów albo które z dużym prawdopodobieństwem sobie nie poradzą w przyszłości ze spłatą kredytu;
- Regulacje bankowe wskazują na konieczność oceny solidności płatniczej kredytobiorców.

Historia kredytowa - informacje o Twoich zwyczajach kredytowych

Twoją historię kredytową tworzą informacje m.in. o:

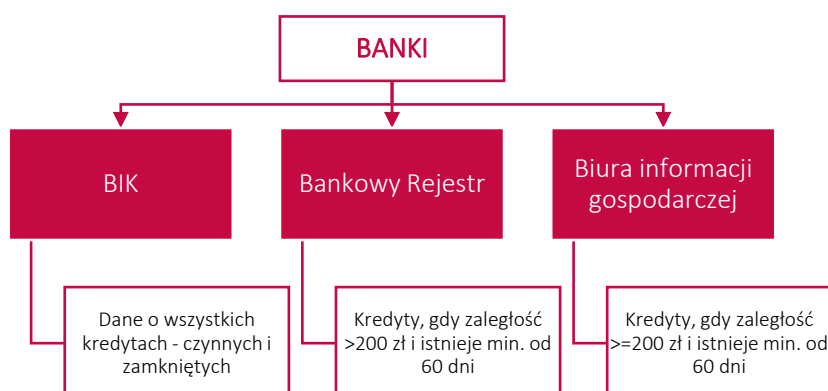
1. Fakcie ubiegania się o kredyt/pożyczkę;
2. Otwarcia kredytu/pożyczki;
3. Spłacie każdej raty kredytu/pożyczki;
4. Zwiększeniu lub zmniejszeniu zadłużenia w ramach limitu kredytowego (karty kredytowej, limitu odnawialnego w ror, limitu debetowego);
5. Zamknięciu kredytu poprzez jego całkowitą spłatę lub umorzenie;
6. Działaniach windykacyjnych prowadzonych przez bank;
7. Zmianach warunków kredytowania (np. kwoty raty kredytu, daty zakończenia kredytu).

Z powyższymi danymi o kredytach/pożyczkach są powiązane dane o właścicielu. Obejmują one m.in.:

1. Dane identyfikacyjne kredytobiorcy: imię, nazwisko, pesel, dokument tożsamości;
2. Adres zamieszkania lub zameldowania;
3. Czasami dane socjo-demograficzne (np. dochód, wykształcenie, stan cywilny, zawód).

Istnieje kilka instytucji, do których mogą trafić dane o Tobie i Twojej historii kredytowej. Ale jedyną bazą, gdzie trafią informacje o wszystkich Twoich kredytach jest baza Biura Informacji Kredytowej (BIK).

Bazy danych, do których banki mogą przekazać dane o Twoich kredytach

Czym różni się historia kredytowa od historii płatniczej?

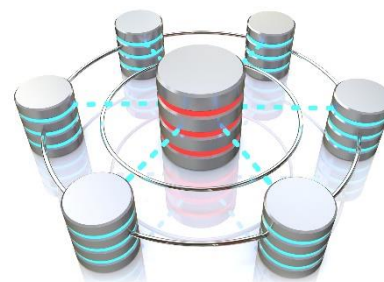
Historia kredytowa odnosi się do informacji opisujących Twoje zachowania związane z kredytowaniem się.

Możesz się kredytować tylko w instytucjach, które mają uprawnienia do udzielania kredytów, w tym leasingu, lub pożyczek. Zatem informacje tworzące Twoją historię kredytową pochodzą z banków, w tym banków spółdzielczych, firm leasingowych (powiązanych z bankami), ze SKOK-ów oraz firm pożyczkowych.

Z kolei **historia płatnicza** obejmuje wszystkie zdarzenia związane z Twoimi płatnościami, a więc nie tylko kredytowymi. Na przykład, opłacenie miesięcznego abonamentu za usługi telefoniczne czy fakt braku zapłaty za czynsz mogą tworzyć Twoją historię płatniczą.

Informacje o historii płatniczej zbierają biura informacji gospodarczej (BIG).

Baza BIK - jedyna baza z wszystkimi kredytami konsumentów

Ramy działalności Biura Informacji Kredytowej określa kilka przepisów prawa. I tak:

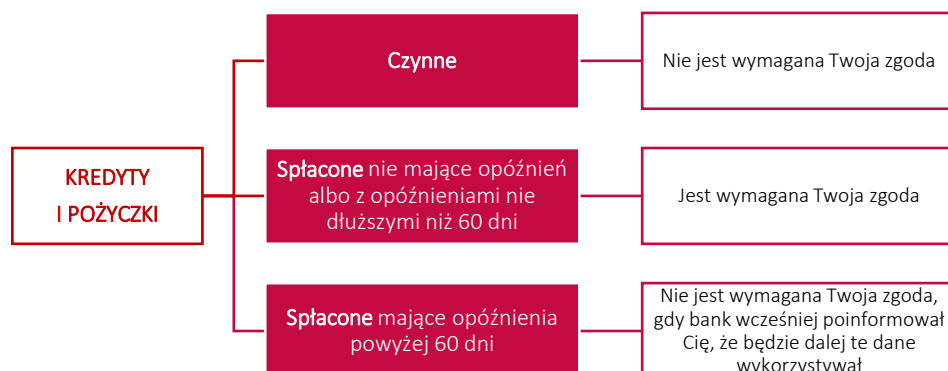
- *Prawo bankowe* (art. 105 ust.4 i art.105a) określa m.in. do czego dane z bazy BIK mogą być wykorzystane, komu mogą być udostępnione, jakie są zasady przetwarzania danych o kredytach spłaconych, kiedy potrzebna jest zgoda kredytobiorcy na ich udostępnienie.
- *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23.06.2016 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych podlegających wymianie pomiędzy instytucjami utworzonymi na podstawie przepisów prawa bankowego a instytucjami pożyczkowymi i innymi podmiotami* określa ono szczegółowo zakres danych jakie mogą być przekazywane i pobierane z bazy BIK przez firmy pożyczkowe. Ważne, że zakres ten jest nieco węższy niż w przypadku banków, choć zakres danych wymienianych pomiędzy bankami a BIK nigdzie nie jest określony szczegółowo.
- *Ustawa o ochronie danych osobowych* określa m.in. jakie masz prawa w zakresie dostępu do swoich danych.

Do bazy BIK dane przekazują wszyscy uczestnicy rynku kredytowego (banki komercyjne, banki spółdzielcze, SKOK-i), część rynku pożyczkowego i niektóre firmy leasingowe powiązane z bankami.

Zasady przetwarzania danych o kredytach czynnych i zamkniętych

BIK przetwarza dane o wszystkich kredytach jakie posiadamy w bankach jako konsumenci. Czyli są to kredyty gotówkowe, ratalne na zakup towarów i usług, studenckie, mieszkaniowe, odnawialne, karty kredytowe i limity debetowe. Możliwość wykorzystania tych danych do oceny Twojego ryzyka kredytowego różni się w zależności od tego czy jest to kredyt czynny, czy też już spłacony.

Zasady udostępniania danych w celu oceny Twojego ryzyka kredytowego

Baza BIK w liczbach

Informacje o kredytach bankowych i o kredytobiorcach:

- **23,1 mln** kredytobiorców, z tego **15,3 mln** posiada aktualnie czynny co najmniej jeden kredyt,
- **140,1 mln** kredytów, z tego **27,3 mln** to kredyty aktualnie czynne.

Informacje o pożyczkach z firm pożyczkowych i o pożyczkobiorcach:

- **ponad 700 tys.** pożyczkobiorców, z tego **prawie 400 tys.** posiada aktualnie czynną pożyczkę,
- **ok. 3,5 mln** pożyczek, z tego **prawie 700 tys.** to pożyczki czynne.

Z powyższych danych wynika, że prawie połowa dorosłych Polaków jest aktualnie kredytobiorcami, a średnio na każdego kredytobiorcę przypadają prawie 2 czynne kredyty.

Powinieneś kontrolować poprawność swoich danych w BIK

Do BIK banki przekazują bardzo dużo danych, procesy ich generowania i przekazywania są złożone, więc może się zdarzyć, że jakieś dane nie będą odzwierciedlały prawidłowo rzeczywistości. Ponieważ dane te odgrywają kluczową rolę w Twoim życiu kredytowym, powinieneś okresowo sprawdzać czy są one poprawne i aktualne.

Aby taką kontrolę ułatwić, ustawodawca w Ustawie o ochronie danych osobowych zapewnił Ci prawo do pobrania **raz na 6 miesięcy** bezpłatnej informacji z BIK. Masz prawo uzyskać:

1. Ogólne informacje o zbiorze danych i jego administratorze;
2. Informacje o Twoich danych znajdujących się w tym zbiorze;
3. Informacje o tym komu (jakim firmom) Twoje dane zostały udostępnione.

BIK udostępnia takie dane konsumentom na raporcie, który nosi nazwę „**Informacja Ustawowa**”.

Warto wiedzieć, że w Informacji Ustawowej nie będzie Twojej oceny punktowej BIK. Taka ocena jest dostępna na raporcie BIK, za który trzeba zapłacić.

Jak pobrać z BIK Informację Ustawową?

Bezpłatny raport z BIK możesz uzyskać:

1. Drogą elektroniczną zakładając konto na stronie www.bik.pl;
2. Osobiście w Centrum Obsługi Klienta BIK ul. Postępu 17 A w Warszawie;
3. Korespondencyjnie, wysyłając do BIK pismo z prośbą o przesłanie informacji udostępnianych zgodnie z art. 33 Ustawy o ochronie danych osobowych. W piśmie należy podać także swoje dane identyfikacyjne oraz adres. Pismo należy wysłać na adres: BIK, ul. Postępu 17 A, 00-667 Warszawa.

Co jeśli Twoje dane w BIK są błędne lub nieaktualne?

Jeśli w pobranym z BIK raporcie zauważysz, że jakiegokolwiek dane o Tobie lub Twoich kredytach są niepoprawne lub nieaktualne, to powinieneś niezwłocznie zwrócić się **pisemnie do banku**, który te dane dostarczył do BIK, o ich natychmiastowe skorygowanie.

Jeśli z uzyskanych z BIK informacji dowiesz się, że jakiś bank złożył **zapytanie kredytowe** do BIK w związku z ubieganiem się przez Ciebie o kredyt, a Ty o ten kredyt się nie ubiegałeś, to należy postąpić podobnie – złożyć do **banku pisemny** wniosek o usunięcie z bazy BIK tego kwestionowanego zapytania. Dbanie o to, aby w bazie BIK nie było nadmiarowych zapytań kredytowych jest ważne ponieważ wpływają one na Twój scoring.

Poproś również, aby bank poinformował Cię o dokonaniu w BIK korekty danych. Jest to ważne ponieważ bezpłatny dostęp do informacji o swoich danych masz raz na 6 miesięcy. Jeśli potrzebujesz częściej sięgnąć do swoich danych, to będziesz musiał za to zapłacić.

Jak często dane w bazie BIK są aktualizowane?

Zgodnie z Prawem bankowym od 11 września 2016 r. wszystkie instytucje przekazujące dane do BIK mają obowiązek przesyłania aktualizacji wszystkich zmieniających się informacji dotyczących kredytu w ciągu **7 dni** od wystąpienia tej zmiany. BIK ma kolejne 7 dni na ich wprowadzenie do swojej bazy.

Aktualizowane w tym trybie muszą być:

- całkowite spłaty kredytu,
- wygaśnięcie kredytu z jakiegokolwiek powodu,
- stwierdzenie nieistnienia kredytu,
- zmiana wysokości kredytu,
- zaciągnięcie nowego kredytu.

Dodatkowo Ustawa o kredycie konsumenckim wprowadziła kary w wysokości 30 tys. zł za niedopełnienie tego obowiązku. Zatem ustawodawca zadbał, aby firmy przekazujące dane do BIK dbały o ich poprawność i aktualność.

Co zawiera Informacja Ustawowa i co jest ważne?

W Informacji Ustawowej znajdziesz:

1 Dane osobowe – ta część zawiera wszystkie informacje o Tobie jakie zostały przekazane do BIK wraz z Twoimi kredytami lub w trakcie składania zapytań o Twoje dane. Czyli są to:

- dane identyfikacyjne - imię, nazwisko, PESEL, seria i numer dowodu osobistego, data urodzenia,
- adres zamieszkania lub zameldowania,
- i czasami dane socjo-demograficzne np. dochód, wykształcenie, stan cywilny. Napisałam „czasami”, bo banki nie muszą ich przekazywać do bazy BIK, więc niewiele banków to robi.

2 Dane dotyczące zapytań kredytowych – z tej części dowiesz się kto i kiedy składał zapytanie o Twoje dane do BIK w związku z ubieganiem się przez Ciebie o kredyt lub pożyczkę, czyli zadał **zapytanie kredytowe**. Na te informacje zwróć szczególną uwagę pod kątem ich poprawności, bowiem wpływają one na Twój scoring, czyli na ocenę Twojej wiarygodności kredytowej.

3 Dane dotyczące zobowiązań kredytowych – z tej części dowiesz się przede wszystkim jakie informacje i o których Twoich kredytach znajdują się w bazie BIK. Ponadto – jeśli nie pamiętasz – to możesz sprawdzić czy wyraziłeś zgodę na przetwarzanie danych o danym kredycie po jego spłacie. Dane zaprezentowane w tej części są udostępniane bankom w celu oceny ryzyka kredytowego. Zatem – podobnie jak w przypadku zapytań kredytowych – powinieneś sprawdzać okresowo ich poprawność.

4 Dane dotyczące zobowiązań kredytowych, które są wykorzystywane przez banki w celu stosowania metod wewnętrznych – w tej części znajdują się informacje o kredytach, które:

- spłaciłeś poprawnie i **nie wyraziłeś zgody** na ich dalsze wykorzystywanie w celu oceny Twojego ryzyka kredytowego,
- są już zamknięte, ale były w ich historii opóźnienia w spłacie powyżej 60 dni i bank **nie poinformował** Cię o dalszym przetwarzaniu tych danych w celu oceny ryzyka kredytowego.

Powyższe dane mogą być wykorzystane przez banki tylko do celów **zaawansowanego** zarządzania ryzykiem kredytowym. Oznacza to, że gdy ubiegasz się o kredyt i bank pobierze Twój raport kredytowy z BIK, to na tym raporcie nie zobaczy informacji o powyższych kredytach.

5 Dane o upadłości konsumenckiej - jeśli ogłoszono Twoją upadłość konsumencką, to informacja o tym fakcie znajdzie się w tej części.

6 Dane dotyczące zapytań monitorujących oraz w celu zarządzania klientem – banki oprócz tego, że pobierają dane o historii kredytowej klientów w momencie, gdy klient ubiega się o kredyt, to również analizują ich historię kredytową w trakcie spłaty kredytu lub gdy chcą klientowi przedstawić jakąś dodatkową ofertę kredytu. Do tego właśnie służą **zapytania monitorujące** i **zapytania w celu zarządzania klientem**.

Czy pobranie Informacji Ustawowej obniży Twój scoring BIK?

Pobranie dowolnego własnego raportu z BIK (bezpłatnego lub płatnego) nie wpływa w żaden sposób na Twój scoring BIK. Wynika to z tego, że dla oceny wiarygodności kredytowej, czyli także dla Twojej oceny scoringowej, ważne są informacje jak często ubiegasz się o nowy kredyt. A o tym informują tylko **zapytania kredytowe**, które do BIK mogą składać banki, firmy pożyczkowe lub inne instytucje uprawnione do pobierania danych z BIK np. firmy leasingowe powiązane z bankami.

Zatem możesz pobrać z BIK raport o sobie tak często jak potrzebujesz i nie będzie to negatywnie wpływało na Twój scoring BIK.

Co to oznacza, że dane są udostępniane bankom w celach stosowania metod wewnętrznych?

Banki zarządzają ryzykiem kredytowym w sposób standardowy lub zaawansowany (w tym przypadku mówi się też, że stosują „metody wewnętrzne”). Podejście zaawansowane wymaga m.in. jeszcze bardziej precyzyjnej oceny ryzyka kredytowego klientów. Ocena jest tym bardziej precyzyjna im lepsze informacje o kliencie posiada bank i im lepsze stosuje do tej oceny narzędzia. Dlatego, jeśli bank stosuje metody wewnętrzne, to ustawodawca zapewnił mu dostęp do szerszej informacji o Twojej historii kredytowej tzn. bank może wykorzystać Twoje dane niezależnie od tego czy się na to zgadzasz czy nie.

Bankowy Rejestr - pamiętaj o tej bazie jeśli spóźniałeś się ze spłatą kredytu

Bankowy Rejestr jest szczególnie ważną bazą dla tych osób, które miały problem ze spłatą kredytu. Wynika to z tego, że w tej bazie znajdują się **tylko dane o kredytach, które miały lub mają zaległość w spłacie trwającą minimum 60 dni i to opóźnienie dotyczyło kwoty większej niż 200 zł.** Jeśli zawsze terminowo spłacasz kredyty, to nie musisz dzisiaj bardzo interesować się tą bazą. Ale warto mieć ją w świadomości na wypadek, gdybyś w przyszłości miał problemy z obsługą kredytu. Wtedy powinieneś okresowo sprawdzać poprawność swoich danych również w tej bazie, bo banki oceniając Twoje ryzyko kredytowe, często sprawdzają również Bankowy Rejestr.

Podstawy prawne działania Bankowego Rejestru

Bankowy Rejestr działa w oparciu o:

- *Prawo bankowe* (art. 105 ust.4 i art.105a), które określa m.in. do czego dane z tej bazy mogą być wykorzystane, komu mogą być udostępnione, jakie są zasady przetwarzania danych o kredytach spłaconych, kiedy potrzebna jest zgoda kredytobiorcy na ich udostępnienie.
- *Ustawę o ochronie danych osobowych*, która określa m.in. jakie masz prawa w zakresie dostępu do swoich danych.

Kilka ważnych informacji o danych w Bankowym Rejestrze

1. W Bankowym Rejestrze znajdują się dane o kredytach czynnych oraz zamkniętych. Ale zawsze muszą one spełniać warunki zaległości w spłacie – minimum 60 dni opóźnienia w spłacie należności wyższej od 200 zł. Te same dane znajdują się również w BIK.
2. Dane do Bankowego Rejestru mogą przekazywać wszyscy uczestnicy rynku kredytowego tj. banki komercyjne, banki spółdzielcze oraz SKOK-i. Jednak nie wszystkie te instytucje to robią, bo nie ma takiego obowiązku. Niestety administrator bazy nie podaje, które banki przekazują i pobierają dane z Bankowego Rejestru.
3. Dane z Bankowego Rejestru zostają usunięte m.in.:
 - w przypadku śmierci kredytobiorcy konsumenta,
 - po upływie 5 lat od zamknięcia kredytu,
 - gdy zaległość została spłacona i zgłaszający bank podjął decyzję o usunięciu danych z Bankowego Rejestru.

Kto jest administratorem bazy Bankowy Rejestr?

Administratorem tej bazy jest Związek Banków Polskich (ZBP). Dlatego wszystkie sprawy związane z danymi zgromadzonymi w tej bazie trzeba wyjaśniać ze Związkiem Banków Polskich.

Jak sprawdzić swoje dane w Bankowym Rejestrze?

Powinieneś pobrać bezpłatny raport z Bankowego Rejestru. Możesz to zrobić na dwa sposoby:

1. Pobrać go osobiście w Biurze Obsługi Klienta ZBP ul. Postępu 17 A w Warszawie;
2. Otrzymać go korespondencyjnie, tzn. wypełnić i wysłać na powyższy adres wniosek, który można pobrać ze strony www.cpb.pl, zakładka **Biuro Obsługi Klienta ZBP**.

Dane w Bankowym Rejestrze i zasady ich udostępniania

KREDYTY Z BANKÓW I SKOK-ÓW

Czynne, które miały kiedykolwiek opóźnienia w spłacie trwające min. 60 dni i kwota zaległości była większa niż 200 zł

Spłacone, które miały kiedykolwiek opóźnienia w spłacie trwające min. 60 dni i kwota zaległości była większa niż 200 zł

Nie jest wymagana Twoja zgoda na udostępnienie tych danych do oceny Twojej wiarygodności kredytowej

Nie jest wymagana Twoja zgoda na udostępnienie tych danych do oceny Twojej wiarygodności kredytowej jeśli bank wcześniej poinformował Cię, że będzie dalej te dane wykorzystywał

Biuro informacji gospodarczej - zbiory danych o różnych płatnościach

Kolejnymi bazami, w których mogą się znaleźć dane o Twoich kredytach są bazy biur informacji gospodarczej (BIG). Zakres danych o naszych kredytach gromadzonych w BIG-ach jest znacznie mniejszy niż w BIK czy Bankowym Rejestrze. Ale w odróżnieniu od tych baz, w BIG-ach mogą się znaleźć informacje o naszych wszystkich płatnościach wobec różnych dostawców np. firm telekomunikacyjnych, dostawców energii lub gazu, firm pożyczkowych, banków. Również zasady przetwarzania danych w BIG-ach są nieco inne niż w rejestrach zawierających tylko dane o naszych kredytach czy pożyczkach.

I to właśnie dane zgromadzone w bazach biur informacji gospodarczej określają naszą **wiarygodność płatniczą**, która jest dla banków równie ważna jak **wiarygodność kredytowa**. Dlatego większość banków oceniając ryzyko kredytowe klienta pobiera dane nie tylko z BIK i z Bankowego Rejestru, ale również z co najmniej jednego BIG-u. Z informacji z BIG-ów chętnie też korzystają firmy pożyczkowe.

Skoro te dane są ważne dla banków oraz firm pożyczkowych i mają wpływ na to czy otrzymasz kredyt, to również Ty powinieneś dbać o ich poprawność i aktualność, czyli okresowo je sprawdzać.

Podstawa prawna działania BIG

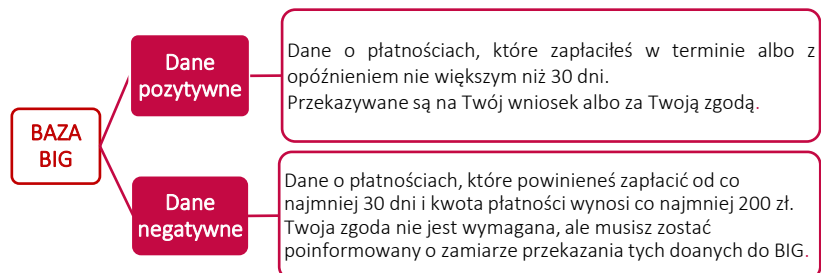
BIG-i działają w oparciu o:

- *Ustawę o udostępnianiu informacji gospodarczej i wymianie danych gospodarczych*, która określa co te biura mogą robić, jakie dane gromadzić i na jakich zasadach, komu te dane udostępnić i na jakich zasadach;
- *Ustawę o ochronie danych osobowych*, która określa m.in. jakie masz prawa w zakresie dostępu do swoich danych.

Jakie dane mogą być przekazane do BIG?

Do biur informacji gospodarczej mogą być przekazywane dane pozytywne i negatywne.

Dane, które mogą być przekazane do biura informacji gospodarczej

Ile BIG-ów jest w Polsce?

Istnieje 6 biur informacji gospodarczej:

1. Biuro Informacji Gospodarczej InfoMonitor SA
www.infomonitor.pl
2. Europejski Rejestr Informacji Finansowej Biuro Informacji Gospodarczej SA (ERIF)
www.erif.pl
3. Krajowy Rejestr Długów Biuro Informacji Gospodarczej SA (KRD) www.krd.pl
4. Krajowe Biuro Informacji Gospodarczej (KBIG) www.kbig.pl
5. Krajowa Informacja Długów Telekomunikacyjnych Biuro Informacji Gospodarczej SA www.kidt.pl
6. Bisnode Międzynarodowe Biuro Informacji Gospodarczej www.m-big.com

Czy jest obowiązek przekazywania danych do BIG?

Generalnie przekazywanie danych do BIG jest dobrowolne, poza poniższymi wyjątkami:

1. Gminy muszą przekazywać do wszystkich BIG-ów informacje o niepłaconych alimentach;
2. Sądy muszą przekazywać do wszystkich BIG-ów informacje o niezapłaconych grzywnach, kosztach sądowych itp.

Kto może pobrać dane z BIG?

Nie każdy może pobrać dane z BIG. Uprawnieni do pobierania danych z BIG są:

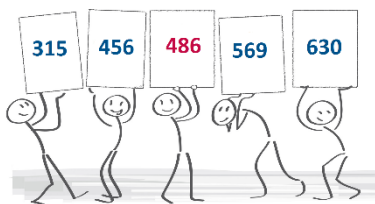
- Firmy, które zawarły z BIG umowę o udostępnienie informacji gospodarczych;
- Inne BIG-i;
- BIK;
- Instytucje uprzywilejowane jak np. Komendant Główny Policji, komornicy.

Scoring kredytowy - zdjęcie Twojej wiarygodności kredytowej

W latach 50-tych w USA inżynier Bill Fair i matematyk Earl Isaac założyli firmę Fair Isaac. Przez wiele lat przekonywali wszystkich, że formuła matematyczna może szybciej i lepiej niż najlepszy analityk kredytowy ocenić ryzyko zaprzestania spłaty kredytu przez kredytobiorcę. Takie były początki scoringu w ocenie **wiarygodności kredytowej** klienta. Teraz w Polsce banki pobierają scoring BIK w ilości ok. 30 mln sztuk rocznie! A przecież banki mają też własne modele scoringowe. To wszystko świadczy o tym, jak powszechnym narzędziem w ocenie wiarygodności kredytowej klienta stały się oceny scoringowe. Dlatego pojęcie „**scoringu**”, tak jak pojęcie „zdolności kredytowej”, powinno wejść na stałe do naszego życia finansowego.

Co to jest scoring kredytowy?

Scoring kredytowy jest to liczba, która prognozuje Twoje ryzyko kredytowe na tle ryzyka innych osób. Przykładowo, jeśli Twój scoring wynosi 486 punktów, to oczekuje się, że będziesz bardziej ryzykowny od osoby z punktacją 569 czy 630 punktów, ale mniej ryzykowny niż osoby z punktacją niższą niż Twoja, czyli niższą niż 486.

Trzeba wiedzieć, że sam scoring nie mówi o tym, jakie jest konkretnie to prognozowane ryzyko kredytowe. Dopiero przypisana do scoringu wartość prawdopodobieństwa wystąpienia poważnych problemów ze spłatą kredytu, określa konkretny poziom tego ryzyka. Obowiązuje tu zasada, że im wyższy scoring tym ryzyko wystąpienia takich problemów jest mniejsze. Przykładowo, punktacją 486 może być związana z prawdopodobieństwem nie spłacania kredytu 20%, a punktacją 630 z prawdopodobieństwem 1%.

I pamiętaj, że **scoring nie jest oceną tego jak dotychczas spłacałeś kredyty, ale prognozą tego jak będziesz je spłacał w przyszłości**. Dlatego zdarza się, że osoba nie mająca dotychczas opóźnień w spłacie kredytów ma scoring na niezbyt wysokim poziomie. Bo wśród osób dobrze spłacających kredyty też są takie, które przestaną je spłacać.

Jak często Twój scoring się zmienia?

Twój scoring kredytowy może się zmieniać w każdym czasie. Przyczyną tego **może** być każda zmiana w Twoich danych dotyczących historii kredytowej. „Może” oznacza, że nie musi. Wiele rzeczy tworzących Twoją historię kredytową nie będzie wpływać na Twój scoring. Trzeba też wiedzieć, że nawet jak nic się nie zmieni w Twojej historii kredytowej, to Twój scoring może się zmienić, bo czas płynie i pewne zdarzenia z tej historii stają się mniej ważne dla scoringu.

Jakie dane wykorzystuje się do naliczenia scoringu?

Ocena scoringowa może być naliczona w oparciu o różne dane np.:

1. Dane socjodemograficzne opisujące osobę np. wiek, wykształcenie, stan cywilny, zawód, status zamieszkania;
2. Dane o historii kredytowej np. liczba czynnych kredytów, liczba opóźnień w spłacie kredytów, częstość ubiegania się o nowy kredyt;
3. Dane o historii współpracy z bankiem np. czas posiadania ror;
4. Dane transakcyjne z karty kredytowej np. średnia kwota płatności.

Jednak najczęściej wykorzystuje się do tego celu dane o historii i aktywności kredytowej, bowiem te informacje pozwalają uzyskać najbardziej trafną prognozę Twojego zachowania jako kredytobiorcy.

Skąd banki mają scoring klienta?

Banki do oceny Twojej wiarygodności kredytowej mogą stosować:

1. Oceny scoringowe pochodzące z własnych modeli scoringowych;
2. Oceny scoringowe pobrane z BIK;
3. Obie z powyższych ocen.

Zarówno modele scoringowe banków, jak i modele BIK najczęściej opierają się na danych dotyczących historii i aktywności kredytowej. Zatem dbając o dobrą historię kredytową zapewniasz sobie wysoki scoring niezależnie od tego z jakiego modelu on pochodzi.

Scoring BIK - narzędzie stworzone dla banków

Scoring BIK jest to ocena Twojej wiarygodności kredytowej udostępniana przez Biuro Informacji Kredytowej instytucjom udzielającym kredytów lub pożyczek. Warto wiedzieć, że w rzeczywistości „scoring BIK” oznacza kilka ocen scoringowych, bowiem BIK posiada kilka modeli scoringowych, z których może udostępnić scoring kredytobiorcy. Zatem jeśli dwa banki w tym samym momencie pobiorą „scoring BIK”, mogą uzyskać inną ocenę Twojej wiarygodności kredytowej, bo będzie ona pochodzić z różnych modeli scoringowych. Pamiętaj więc, że **nie masz jednego „scoringu BIK”, masz ich wiele.**

Bardzo ważne jest, aby zdać sobie sprawę z tego, że scoring BIK oraz scoringi banków powstały dla potrzeb banków. Ich celem jest jak najlepsza ocena ryzyka kredytowego klienta. Jednak jak to w przypadku uzyskiwanych ocen bywa, nie zawsze czujemy się ocenieni sprawiedliwie. Zazwyczaj uważamy, że nasza wiarygodność kredytowa jest wyższa niż to wynika z oceny scoringowej. Niestety zbyt wiele rzeczy nie można z tym poczuciem zrobić, ale na pewno można starać się zrozumieć mechanizm funkcjonowania scoringu kredytowego i w miarę możliwości kształtować swoje zwyczaje kredytowe w sposób gwarantujący wysoką wiarygodność kredytową.

Co dla scoringu BIK jest ważne, a co nieistotne?

Scoring BIK opiera się tylko na danych dotyczących historii kredytowej oraz informacjach o ubieganiu się o nowe kredyty. Zatem dla scoringu BIK ważne są Twoje zwyczaje kredytowe. Natomiast nieistotne są takie informacje jak: wiek, płeć, stan cywilny, wykształcenie, dochód, zawód, status zamieszkania itd. ponieważ nie są one uwzględniane w scoringu BIK.

Nie zawsze otrzymasz scoring BIK

Z dużym prawdopodobieństwem scoring BIK zostanie Ci naliczony gdy:

1. Nie posiadasz i nie poręczasz kredytu, który w ostatnim czasie był spłacany nieterminowo;
2. Posiadasz jako kredytobiorca co najmniej jeden kredyt, który ma co najmniej pół roku w miarę świeżej historii. Może to być kredyt czynny lub zamknięty. Jeśli jest to kredyt zamknięty, to musi mieć Twoją zgodę na wykorzystanie informacji o nim do oceny ryzyka kredytowego.

Jeśli nie spełnisz warunków uzyskania oceny scoringowej BIK, to zamiast oceny zostanie Ci przypisany kod, który wskazuje na przyczynę braku możliwości naliczenia Ci scoringu np. posiadasz tylko kredyty zamknięte dawno temu.

Kto może pobrać scoring BIK?

Scoring BIK może być udostępniony każdej instytucji bezpośrednio pobierającej dane z BIK, przy czym nie wszyscy mogą go pobierać na tych samych zasadach. I tak:

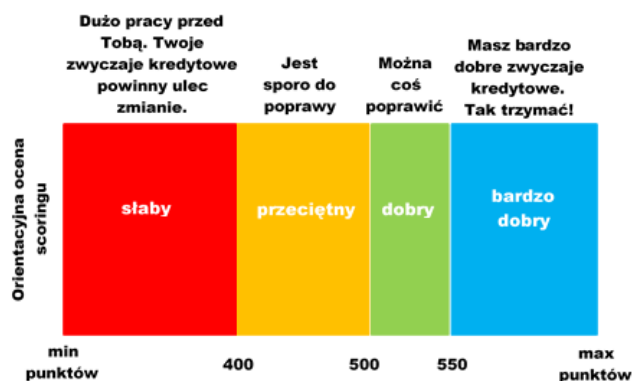
1. Banki zawsze mogą go pobierać bez Twojej zgody;
2. Firmy pożyczkowe muszą mieć Twoją zgodę jeśli scoring wykorzystuje dane o Twojej historii kredytowej z banków;
3. Firmy pożyczkowe nie muszą mieć Twojej zgody jeśli scoring BIK opiera się tylko na Twojej historii kredytowej z firm pożyczkowych.

Scoring BIK może być też pobrany za pośrednictwem biura informacji gospodarczej, ale zawsze wymaga to Twojej zgody.

Jaką wartość scoringu BIK można uznać za wysoką?

Niestety nie jest możliwe określenie poziomu scoringu, który zawsze zapewni, że Twoja wiarygodność kredytowa zostanie oceniona pozytywnie. Dzieje się tak dlatego, że każdy bank samodzielnie określa jaki poziom scoringu BIK jest dla niego akceptowalny.

Poniżej zaproponowałam własną ocenę scoringu BIK. Z dużym prawdopodobieństwem możesz przyjąć, że mając 500 punktów Twoja wiarygodność zostanie oceniona pozytywnie.

Elementy wpływające na scoring BIK

BIK podaje, że na scoring, który jest udostępniany konsumentom wpływają 4 kategorie informacji:

1. Jakość spłacania kredytów;
2. Aktywność kredytowa;
3. Poziom wykorzystania limitów kredytowych;
4. Ubieganie się o nowe kredyty.

1 Jakość spłacania kredytów – największa część scoringu BIK pochodzi z oceny informacji dotyczących tego, jak radzisz lub radziłeś sobie ze spłatą kredytów. Jeśli posiadasz tylko terminowo spłacane kredyty, to otrzymasz dużo punktów za tą kategorię informacji, a jeśli miałeś opóźnienia w spłacie, to tych punktów otrzymasz znacznie mniej.

Pamiętaj, że ważne są opóźnienia w spłacie na dowolnym kredycie, czyli mogą one dotyczyć zarówno kredytu mieszkaniowego, kredytu gotówkowego, kredytu bezgotówkowego (to są kredyty na telewizor, samochód itp.), karty kredytowej, czy też limitu odnawialnego w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym (ror).

2 Aktywność kredytowa – Twoją aktywność kredytową opisują m.in. takie informacje jak:

- długość historii kredytowej tzn. kiedy otworzyłeś pierwszy kredyt,
- kiedy miałeś ostatnio czynny kredyt,
- ile masz aktualnie czynnych kredytów.

Te aspekty Twojego życia kredytowego są istotne dla scoringu, ale mają mniejszy wpływ na Twoją ocenę scoringową niż terminowość spłacania kredytów.

Generalnie obowiązuje tu zasada, że im masz dłuższą dobrą historię kredytową, tym lepiej dla Twojej wiarygodności kredytowej, czyli Twojego scoringu.

3 Poziom wykorzystania limitów kredytowych – „poziom wykorzystania” oznacza część dostępnego limitu kredytowego jaką wydajesz. Tym limitem może być zarówno kredyt odnawialnym w ror, jak i limit na karcie kredytowej.

Osoby, które w długim okresie wykorzystują w całości limit lub jego znaczną część pokazują, że mogą mieć problemy z zarządzaniem swoimi finansami i zadłużeniem. Dlatego otrzymują mniej punktów niż osoby, które w niewielkim stopniu korzystają z limitu kredytowego.

4 Ubieganie się o nowe kredyty – generalnie im częściej ubiegamy się o kredyt, tym częściej mamy poważne problemy ze spłatą kredytów. Dlatego częste występowanie o nowy kredyt, skutkuje niską punktacją za tą kategorię informacji.

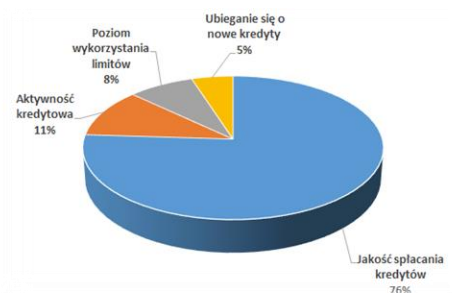
Wpływ tej kategorii informacji na końcową ocenę scoringową jest niewielki i nie ma ona kluczowego znaczenia dla większości osób. Jednak są osoby, dla których nawet ta niewielka liczba punktów może mieć znaczenie. Są to osoby, które mają nie zbyt wysoki scoring. Wtedy obniżenie punktacji z jakiegokolwiek powodu jest istotne, bo wartość ich scoringu jest na poziomie, który nie każdy bank uzna za akceptowalny.

Jak rozumieć poniższy wykres?

Zaprezentowany procentowy udział poszczególnych kategorii informacji w końcowej ocenie scoringowej jest ustalony na dużej, reprezentatywnej populacji kredytobiorców w Polsce. Jeśli wybierzemy jakąś grupę klientów np. osoby nie ubiegające się o nowy kredyt w ostatnim roku, to wpływ poszczególnych kategorii informacji na scoring będzie nieco inny. Zawsze jednak to, czy terminowo obsługujesz kredyty będzie miało największy wpływ na Twój scoring kredytowy.

Wpływ poszczególnych kategorii informacji na scoring BIK

Co zrobić, aby mieć wysoki scoring?

Aby mieć wysoki scoring należy:

- kształtować swoje zachowania kredytowe na podobieństwo tych wzorcowych, które gwarantują wysoką ocenę wiarygodności kredytowej,
- wyrażać zgodę na przetwarzanie danych o kredycie zamkniętym nie wcześniej niż w momencie zamknięcia kredytu, zawsze biorąc pod uwagę możliwy wpływ tych informacji na Twój scoring,
- wiedzieć do jakich baz mogą trafić Twoje dane, w tym dane o kredytach spłacanych z opóźnieniami i bezwzględnie dbać o poprawność tych danych (korzystaj z prawa do bezpłatnego dostępu do tych danych raz na 6 miesięcy).

I pamiętaj, że poprawa scoringu wymaga często cierpliwości i czasu. Dlatego najlepiej zarządzać swoim życiem kredytowym i historią kredytową cały czas, pamiętając o korzystanych dla scoringu zwyczajach kredytowych i zasadach zarządzania historią kredytową.

W czym wysoka wiarygodność kredytowa może Ci pomóc?

Wiarygodność kredytowa nie stałaby się tak powszechnym elementem oceny ryzyka kredytowego klienta, gdyby nie była skuteczna w przewidywaniu tego czy spłacisz kredyt. Co więcej, badania pokazują, że Twoja solidność finansowa gwarantuje nie tylko dobrze spłacony kredyt, ale również terminowe płaćenie innych zobowiązań np. czynszu, czy abonamentu telefonicznego. Okazuje się także, że jeśli przeżywasz stres kredytowy, to często odbija się to na Twoim codziennym funkcjonowaniu np. mniej uważnie prowadzisz samochód. A to z kolei rodzi ryzyko konieczności wypłaty odszkodowania. Dlatego dostawcy różnych usług tak chętnie zagląдают do naszej historii kredytowej, szukając tam dodatkowych informacji pozwalających przewidzieć nasze zachowanie.

W Polsce nie dzieje się to jeszcze na tak szeroką skalę jak np. w USA, ale systematyczna rozbudowa baz danych gromadzących dane o naszych zwyczajach płatniczych i coraz szersze uprawnienia do korzystania z tych danych każą przyjąć, że masowe ich wykorzystanie jest tylko kwestią czasu. Zresztą codziennie jesteśmy zachęcani do udostępniania naszych danych w zamian za określone korzyści. Zatem jakich korzyści możemy się spodziewać jeśli wykazemy się wysoką wiarygodnością kredytową?

Gdy ubiegasz się o kredyt.....

Tutaj korzyści są najbardziej oczywiste, bowiem dzięki wysokiej wiarygodności kredytowej:

- otrzymasz bez problemów kredyt jako konsument, ale i jako mikroprzedsiębiorca (oczywiście zakładam, że posiadasz wystarczającą zdolność kredytową),
- jeśli bank stosuje scoring do oceny wiarygodności kredytowej, to dodatkowo dostaniesz kredyt szybciej niż w tradycyjnym procesie oceny ryzyka (scoring pozwala na dużą automatyzację procesu oceny ryzyka klienta).

Gdy już jesteś klientem banku.....

Banki często wysyłają oferty kredytu dla aktualnych klientów. Ale te oferty trafiają tylko do tych klientów, którzy mają wysoką wiarygodność kredytową. Zatem będąc takim klientem możesz liczyć, że bank sam zaproponuje Ci kredyt.

Gdy kupujesz ubezpieczenie.....

Możesz już liczyć na tańsze ubezpieczenie OC i AC jeśli masz dobrą historię kredytową i wyrazisz zgodę na jej pobranie.

Czy banki ekstra wynagradzają klientów za wysoką wiarygodność kredytową?

Aktualnie w Polsce banki nie oferują masowo klientom dodatkowych korzyści z tytułu wysokiej wiarygodności kredytowej. Tylko czasami można się natknąć na promocje kredytów, których cena jest nieco niższa dla osób np. z wysokim scoringiem BIK.

Zupełnie inaczej jest w USA, gdzie uzależnienie ceny kredytu od posiadanego scoringu jest standardowym podejściem. I te korzyści dla kredytobiorców z wysokim scoringiem są duże i co najważniejsze, przekładają się na konkretne pieniądze, które zostają w portfelu kredytobiorcy ponieważ płaci niższe oprocentowanie kredytu.

Czy warto pobrać swój scoring z BIK?

BIK udostępnia konsumentom scoring z jednego modelu. Zatem niekoniecznie musi to być ten scoring, który bank wykorzysta do oceny Twojej wiarygodności kredytowej. Dlatego scoring BIK ma dla Ciebie tylko wartość informacyjną tzn. możesz się dowiedzieć jak banki, mniej więcej, widzą Twoje ryzyko kredytowe.

I oczywiście jest to dobra okazja do odpowiedzenia sobie na pytanie, czy Twoja wiarygodność kredytowa jest oceniana jako wystarczająco wysoka, czy też może warto coś zmienić, aby była wyższa. Taka analiza może być szczególnie użyteczna, gdy zamierzasz się ubiegać o szczególnie ważny dla Ciebie kredyt.

Jak zarządzać swoją wiarygodnością kredytową?

Jak osiągnąć i utrzymać wysoką wiarygodność kredytową?

Aby osiągnąć i utrzymać wysoką wiarygodność kredytową (a to jednocześnie oznacza wysoki scoring) powinieneś spełnić trzy warunki:

1. Znać wzorce zachowań kredytowych, które oceniane są przez modele scoringowe jako wiarygodne i dostosować do nich swoje zwyczaje kredytowe;
2. Znać zasady przetwarzania danych o kredytach i pożyczkach w różnych bazach, w szczególności zasady dotyczące udzielania zgód na przetwarzanie tych danych i stosować je w zarządzaniu swoją wiarygodnością kredytową;
3. Dbać o poprawność swoich danych kredytowych w bazach danych.

Poznaj pożądane wzorce zachowań kredytowych

O tym, że terminowa spłata kredytu to bardzo dobry zwyczaj kredytowy każdy wie. Zdarza się jednak, że dobrze spłacasz kredyty, a Twoja wiarygodność kredytowa nie jest oceniana zbyt wysoko. I tutaj wiedza konsumenta o pożądanych zachowaniach kredytowych zazwyczaj się kończy. Ale ta wiedza stała się dostępna – znajdziesz ją i na stronie ScoringExpert.pl i w tym Poradniku. Zatem zapoznaj się z nią i stosuj w swoim życiu kredytowym.

Poznaj zasady przetwarzania danych

Jeśli chcesz zarządzać swoją wiarygodnością kredytową, która jest oceniana przede wszystkim na podstawie Twojej historii kredytowej, to musisz wiedzieć skąd banki mogą wziąć te dane i jakie zasady ich przetwarzania obowiązują, w szczególności ważne są kwestie dotyczące Twojej zgody na wykorzystywanie Twoich danych.

Sprawdzaj poprawność swoich danych

Ważne dla Twojej wiarygodności kredytowej, czyli wysokiego scoringu jest okresowe sprawdzanie poprawności danych o Twoich kredytach, jakie są zgromadzone w bazie BIK, Bankowym Rejestrze czy w biurach informacji gospodarczej. Bo cóż z tego, że poświęciłeś dużo czasu na wypracowanie dobrych zwyczajów kredytowych, kiedy dane przekazane do tych baz będą niepoprawne i będą obniżały Twoją wiarygodność kredytową.

Zgodnie z Ustawą o ochronie danych osobowych raz na 6 miesięcy masz prawo otrzymać bezpłatną informację z każdej z tych baz o swoich danych jakie są w nich zgromadzone. Korzystaj z tego i na bieżąco monitoruj te dane!

Czy trzeba dążyć do tego, aby mieć maksymalny scoring BIK?

Nie musisz dążyć do posiadania maksymalnej wartości scoringu BIK ponieważ:

- Maksymalna wartość scoringu występuje bardzo rzadko, a zatem naprawdę niewielka liczba osób może uzyskać taki scoring;
- Banki dając pozytywną decyzję kredytową wymagają wysokiego scoringu – nie musi on być perfekcyjny;
- Perfekcyjny scoring zazwyczaj nie da Ci więcej korzyści niż bardzo wysoki scoring.

Chroń swoje prywatne informacje

Coraz częściej słyszymy o kradzieży danych identyfikacyjnych pojedynczych osób lub całych grup osób. Później te dane przestępcy często wykorzystują do zaciągnięcia kredytu na te osoby. Zawsze dla poszkodowanych są to sprawy trudne i czasochłonne. Dlatego pamiętaj, aby:

1. Należy chronić swoje dane identyfikacyjne, czyli bez wyraźnej potrzeby nie udostępniać nikomu swoich danych identyfikacyjnych, w tym nie zezwalać na ich kopiowanie;
2. Dokumenty już niekatulane pociąć przed wyrzuceniem;
3. Zabezpieczać skutecznie numery rachunków bankowych i hasła do nich;
4. O korektę błędnych danych w bazach danych zawsze prosić instytucję, która te dane przekazała;
5. Nie wysyłać emailami swoich danych identyfikacyjnych.

Więcej informacji znajdziesz na

www.scoringexpert.pl

